

No. 8.

Abonnementspris:
75 Øre pr. Kvartal.

Søndag den 19. Februar 1893.

Avertissementspris:
30 Øre pr. Nonpareilline.

2den Aarg.

Jacob Melsom.

Jaar vil det netop være 20 Aar siden, den djerve Sjømand, hvis Billede vi idag bringer, Jacob Melsom, lukkede sine Øine. Næst efter Svend Foyn har neppe nogen af vore Ishavsfarere fra det søndenfjeldske Norge vundet den Navnkundighed som han. Foruden den fremragende Andel, han personlig tog i Farten paa Ishavet, bidrog han ved sine livlige Skildringer af Livet deroppe og sine værdifulde meteorologiske Meddelelser derfra meget til at henlede Opmerksomheden paa Forholdene i de arktiske Egne. Den af ham ledede Germaniaexpedition gav, om den end ikke naaede sit Maal, adskilligt videnskabeligt Udbytte og havde sin Betydning som Forløber for senere heldigere Foretagender i den Retning. Da han derhos ved sin ikke lidet eiendommelige Karakter og Skjebne vandt Interesse hos de mange, han kom i Berørelse med, har vi troet at burde ære hans Minde ved at give en Fremstilling af hans Liv, som vi antager, vore Læsere vil følge med Deltagelse, og som er udarbejdet væsentlig efter nogle efterladte Meddelelser af den i Tønsberg afdøde Skolebestyrer Engebret Hougen.

Jacob Emanuel Melsom tilhørte den Foyn-Bull'ske Familie, der gennem Generationer med Held har deltaget i Farten fra det tønsbergske Sjødistrikt. Han fødtes paa Gaarden York i Sandherred den 17. Oktober 1824 af For-

ældrene Skibsfører Søren Melsom og Karen Elisabeth f. Bull. Kun 9 Aar gammel mistede han en kjærlig Moders Pleie, som han saa vel trængte til, da han bar paa et sygeligt Legeme og endog aarevis var fængslet til Sygeleiet,

Sybille Bull, hos hvem han blev opfostret, søgte at være ham i Moders Sted. Hun omtales som en from og derhos kvik og begavet Kvinde, der vistnok øvede en retledende og styrkende Indflydelse paa ham. Sin Skoledannelse

modtog han i Tønsbergs Borgerskole. Havde det staaet til ham selv at bestemme sin Livsbane, vilde han høist sandsynlig have viet sig til literære Sysler for derigjennem at vinde et Navn. Han var i ualmindelig Grad modtagelig for Indtryk og følte en ubestemt Dragelse mod det Ideelle, som, hvor famlende den end kunde vise sig, dog aldrig forlod ham. Han havde ikke liden Fremstillingsevne og følte, som han selv bekjender, „en uimodstaaelig Lyst til at skrive“. Men den haarde Nødvendighed gav hans Livsløb en anden Retning. Dels savnede han Midlerne til at følge sin Lyst, dels lagde hans Sygelighed ham saa store Hindringer iveien, at han maatte lade sig noie med et forholdsvis tarveligt Maal af Skolekundskaaber, og saa vendte hans fyrige Blik sig mod den for hans Omgivelser nærmeste „Vei til Ros og Magt“ — Havet.

Jacob Melsom.

hvorfor den „for mange saa lykkelige Barndomstid“ efter hans eget Udsagn var for ham en Kilde til adskillige bitre Minder, saa meget mere som denne sygelige Tilværelse ikke harmonerede med den rastløse Iver og fremadstræbende Aand, der tidlig aabenbarede sig hos ham. Hans Bestemoder Maren

De første Aar af hans Sjømandsliv tilhørte Koffardifarten, i hvilken han gjennemgik Graderne og arbejdede sig op til en dygtig Navigator. Han omtales af Matroserne som en bestemt Befalingsmand, der holdt streng Orden ombord uden at blande sig i Smaating og forsigtige Forholdsregler mod Faren,

men mødte den modig, naar den ikke var til at undgaa. Imod Slutningen af 50-Aarene blev under Melsoms Iislyn „Ishavet“ bygget for Regning af et Interessentskab, som det var lykkedes hans energiske Bestræbelse at faa dannet, og med dette gik han i 1860 for første Gang paa Sælfangst uden paa sedvanlig Vis først at have lært Fremgangsmaaden under fremmed Kommando. Foretagendet var baseret paa en Kapital af 80 000 Kr., af hvilke blot de 3 Fjerdeparter var optagne ved Aktier, og Virksomheden begyndte saaledes med en Gjæld, der siden tyngede paa Bedriften. I 1869 overlod han „Ishavet“ til en anden, medens han selv de følgende Aar førte Dampskibene „Bienenkorb“ og „Grønland“, tilhørende Hr. Albert Rosenthal af Firma F. W. Wencke & Co. i Bremerhaven.

Melsom havde vistnok sine Betænkeligheder at overvinde, inden han kunde bekvemme sig til at gaa i udenlandsk Tjeneste. Men han fandt sin patriotiske Følelse tilfredsstillende ved den Omstændighed, at hele den betydelige Udrustning skulde foregaa her fra Landet, og at Besætningen næsten udelukkende blev norsk. Han haabede derhos ved den større Pengestyrke, der nu stod til hans Raadighed, at kunne realisere sin Yndlingsplan: ved Siden af Deltagelsen i det almindelige Fiske at gaa ud paa Opdagelsen af nye Fangstfelter. De Forsøg, han i saa Henseende gjorde blandt Hovedstadens Rigsmænd, ledede til intet; men i Hr. Rosenthal havde han fundet en Mand, der baade havde Lyst og Mod til at gaa ind paa hans Planer, og saaledes kunde han da i Juli 1871 se sit inderlig nærrede Ønske virkeliggjort, at staa i Spidsen for en arktisk Ekspedition. Denne blev meget liberalt udstyret af Hr. Rosenthal. Dr. Petermann interesserede sig varmt for den og ydede sin værdifulde Veiledning. Efter hans Anvisning anmodedes den bekjendte Afrikareisende Hofrath M. Th. von Heuglin om at følge med, hvortil han straks var villig, og som yderligere videnskabelig Assistance deltog efter Anbefaling af Prof. H. Mohn nuværende Adjunkt A. Aagaard i Laurvik. Maalet var Undersøgelse af det Kariske Hav, Ob- og og Jenisei-Mundingerne, Sibiriens Nordkyst og de Nysibiriske Øer. Med Kartter og videnskabelige Instrumenter forsynedes man rigelig. Men desværre tog Indredningen af det leiede Skib „Germania“ en uventet lang Tid, derhos viste det sig, at det havde store Mangler som Polarskib; endelig var Sommeren 1871 meget uheldig med Hensyn til Isforholdene. „Germania“ forlod Tønsberg Havn den 8. Juli; ankom 6. Aug. til Novaja Semlja; baade ved Matstschin-Schar, Karaporten og Jugorstrædet søgte man at trænge igjennem, men overalt var Drivisen i Strædernes østlige Del tilhinder. Da man den 2. Sptbr. forgjæves havde forsøgt at forcere Isen i Jugorstrædet, maatte man vende om og paa Grund af den fremrykkede Aarstid tænke paa Tilbagereisen. Den 16. Oktober var man efter 100 Dages Togt igjen tilbage

i Tønsberg. Expeditionen er udførlig fremstillet i v. Heuglins Verk: *Reisen nach dem Nordpolarmeer in den Jahren 1870 und 1871. Zweiter Theil. Reise nach Novaja-Semlja und Waigatsch. Braunschweig 1873.* 300 Pag. med Originalkarter og talrige Illustrationer, ligesom Petermanns Mittheilungen for 1871—72 indeholder interessante Meddelelser om den. Endel af den øvre Novaja-Semlja Ø blev for første Gang nøiere undersøgt og kartlagt; talrige Dybdemaalinger og Undersøgelser af Øernes Dyr- og Planteverden foretoges med megen Noiagtighed. Den meteorologiske Dagbog og Skibsjournalen er ført af Melsom. Den største Del af det videnskabelige Udbytte blev Hr. Rosenthals Eiendom, men en Del tilstilledes ogsaa det norske Universitet. Fra det geografiske Selskab i St. Petersburg modtog Melsom en meget anerkjendende Skrivelse med Tak for en Selskabet tilstillet Beretning om Expeditionen.

Efter sin Hjemkomst var Melsom meget optaget af for det nylig dannede „Deutsche Polarschiffahrts Gesellschaft“ at erhverve en bekvem Plads som Station for dette betydelige Foretagendes forskjellige Anlæg. En saadan fandtes i Kristvik nær Kristiansund, hvor flere Byggeforetagender sattes i Verk. Efter Melsoms Død nedlagdes imidlertid Etablissementet, og de tyske Sælfangere fortrak fra Fangstfeltet. Ogsaa med Dannelsen af Göteborgsselskabet „Ishavet“ var han behjælpelig med sin Indsigt og Erfaring.

Melsom havde imidlertid ikke opgivet Haabet om fremtidige arktiske Undersøgelser, da en Begivenhed, som dengang fyldte Almenheden med Deltagelse, ogsaa greb ham (og fik en for ham skjebnesvanger Følge).

Det vil endnu være i Manges Erindring, hvilken Bevægelse det vakte, da man i Høsten 1872 fik Vished for, at — foruden Nordenskjølds Expedition ved Moselbay — ogsaa Fangstmandskaber fra Finmarken, ialt 18 Mand, som indefrosne var blevet nødte til at overvinde ved Isfjorden paa Spitzbergen. Uagtet Skib „Albert“, som Staten havde udsendt til deres Redning, paa Grund af svære Storme var vendt tilbage uden at naa sit Maal, og uagtet „Isbjørnen“ med sit uforfærdede Mandskab var afgaaet fra Tromsø didop — den maatte ogsaa vende — brændte dog Melsom af Begjærlighed efter at komme de ulykkelige til hjælp, og det var med sand Tilfredsstillelse, han Nytaarsdag 1873 modtog Ordre fra sit Rederi om at opsøge de Indefrosne, dog med det Forbehold, at „Grønland“ maatte være tilbage til det almindelige Fangstfelt til sedvanlig Fisketid. Den 28. Januar 1873 gik Jacob Melsom for sidste Gang under Seil fra Kjøbmandskjær. Dr. Augestad fulgte med som Skibslæge og Stuertens Hustru som Sygepleierske, da man maatte vente at finde de Indefrosne i forkommen Tilstand. Togtet selv bliver det for vidtløftigt her at beskrive; man har herom en interessant Beretning i

„Tønsbergs Blad“ No. 42 og 43 af 1873 efter Melsoms ombord førte Dagbog. Man havde naturligvis at kæmpe med sterke Storme, med Kulde, Is og Mørke. Den 7. Marts (den sidste Termindag) fik man Landkjending og styrede for Isfjorden. Men ved Middag blev Skibet liggende fast i Isen 2 Mil fra Land, denne skruedes mere og mere sammen. Skibet drev med Ismassen og laa om Eftermiddagen ikke mer end en god halv Mil fra Land. Paa Grund af Isforholdene saavel udenfor som i selve Isfjorden maatte Skibet vende. „Den 7. Marts“ heder det — „var for os alle en Dag, rig paa Haab og rig paa Skuffelse, det vil I der hjemme saa godt kunne forstaa. Maalet saa nær, og dog ikke række det! Mange forskjellige Tanker beskjæftigede min Sjæl, da Skibet i den mørke Nat med hvert Sekund mere og mere fjernede sig fra det Maal hvorefter vi saa længe havde higet. Gud ske Tak. Du lod gode Ta ker faa Overhaand. Jeg kunde takke Dig, fordi Du saa forunderlig vel havde ført os frem paa vor farefulde Reise og trygt bevaret os indtil nu; jeg kunde føle inderlig Glæde og taknemmelig Hengivenhed, fordi der gives Mennesker, der ikke lukker sit Hjerte for Medmenneskers Nød.“*)

Som dette er de sidste Ord fra hans Haand, blev den 7. Marts den sidste Dag, han betraadte sit Dæk. Hans Livsgjerning var tilende. Fra Barndommen af havde han baaret paa et sygeligt Legeme. Men hans sterke Vilje syntes at byde over Livsaanderne, og aldrig merkedes det uden paa den ham eiendommelige Farve, at der var noget iverien med ham. Den sidste Dags spændende Anstrengelse havde imidlertid været hans svage Konstitution for sterk. Et Par Dage efter lod han den Ytring falde, at han ikke havde langt tilbage. Han fik ombord den bedste Pleie; men Sygdommen (Vattersot) tog til, og den 27. April hensov han, kun 48½ Aar gammel.

Det vakte en egen alvorsfuld Deltagelse i hans Fædrestad, da det en Aften i Begyndelsen af Mai rygtedes, at Jacob Melsoms Lig var kommet hjem paa et af Svend Foyns Skibe. Han blev begravet den 16. Mai med en Høitidelighed saa stor, som ingen kunde mindes i Tønsberg. Hans Hustru, Alette født Larsen, sad igjen med en talrig Børneflokk, hvoraf den yngste var født Dagen før Faderens Død.

Faa Nordmænd har som Melsom søgt at hævde Sjømandsstandens Betydning og Ære; i Skrift som i Tale virkede han for den, ikke mindst i Tønsbergs Sjømandsforening, hvis Formand han gjentagende var. Han førte en Jot Pen; ved festlige Anledninger lod hans Ord veltalende og begeistrende. Han var en mere end almindelig ideelt anlagt Personlighed. Kjærlighed til Hjem og Fædreland var hans ledende Princip; at bringe sine Nærmeste Lykke og Fædrelandet Gavn var Gjenstanden for

*) Sigter til „Grønlands“ Rederi.

hans Virken. I hans gjestfrie Hus fandt saa Mangen venlig Modtagelse, og han havde en aaben Haand for den Trængende.

Melsoms Navn er særlig knyttet til Ishavsbedriften. Om denne skrev han Opsatser i „Morgenbladet“, Petermanns „Mittheilungen“ og Tønsbergbladene, der endnu vilde læses med Interesse. Vi henviser til Halvorsens Forfatterlexikon; fra 1860—72 leverede han statistiske Meddelelser om Sælfangsten fra det søndenfjeldske Norge. For sine værdifulde Bidrag til de nordlige Havets Meteorologi modtog han 1869 fra L'Association scientifique de France dette Selskabs Guldmedalje. I sin By var han, uagtet han paa Grund af sin Bedrift maatte være i længere Tid af Aaret fraværende, i en Række af Aar Medlem af Komunebestyrelsen, var 3 Gange Valgmand og 1859—60 Stortingssuppleant. Gik han end i sin Stræben efter at naa sine Maal frem med en Djervhed, der under de mindre Forhold, hvori han levede, kunde støde enkelte, og blev hans Optræden undertiden Gjenstand for Kritik, vil hans varme Hjertelag, hans aabne Karakter og mandige Kamp for at overvinde Hindringer have sikret hans Minde Medborgeres deltagende Agtelse. Hans Død, just som en stor og gavnlig Virkekreds var aabnet for ham, blev dybt beklaget, og inderlig blev det sandt, hvad man sang ved hans Grav:

„Hvor skjon var ei din sidste Færd,
Den Brødre gjaldt i Nøden,
Du stanset blev, men er dog værd
En Seierskrans i Døden!“

Vi hidsætter til Slutning følgende vakre Digt af E. Hougen:

Han var af Vikingsarten:
Det brændte i hans Blod,
hvor, lokkende i Faren,
den Ærens Dase stod.
Hvor høiest hendes Kranse
var sat for Modets Seir, —
der brød han helst en Lanse
trods Mulm og Jætteveir.

Han var af Vikingsarten:
Til Folk og Fylke hjem
han vilde Hærfang føre
og dele det med dem.
Han vilde Hæder bringe
sit elskte Fædreland
saa vidt, som Svanevinge
var dalet under Strand.

Han var af Vikingsarten:
Paa Næsset stod hans Hus
den Stridens Brænding nærmest,
omsust af Stormens Brus.
Hvor Viddets Snille øves,
hvor Kræfters Brydning staar, —
der maatte Styrke prøves
og fristes Kampens Kaar.

Han var en nordisk Viking
med Ild i Aand og Blod, —
og Magter op han maned,
der stod ham sterkt imod.

Men — da en Kvæld for Anker
han stille laa i Havn, —
veg alle Ufredstanker
for Jacob Melsoms Navn!

Da følte det i Fylking
af dem, ham stod imod:
han ingen Uven eied,
hvor end hans Merke stod!
Da ilte hver at træde
med Hyldning til ham hen,
da ledtes han tilsæde
blandt Nordens Idrætsmænd.

Tvers over hendes Sti.

(En forsmaaet Beilers Hevn).

Fortælling
af Annie S. Swan.

Oversat for „Norges Sjøfartst.“ Søndagsn. af E. K.

(Fortsættelse.)

„Besvarede du alle hans Spørgsmaal, Elsbet?“ spurgte den unge Pige med skjælvende Stemme.

„Ja, det gjorde jeg, — kunde det være noget galt i det?“ sagde Fru Carmichael. „Jeg fortalte ham, at du holdt paa at skrive en Bog, og at du skulde slaa dig ned hos mig indtil videre.“

„Det var min Fiende, Elsbet“, hviskede Barbara med neppe hørlig Stemme. „Han var min Faders Fiende, — min Broders Fiende, — det er ham, som har skilt mig med min Post! — Ak! — Her troede jeg mig dog sikker for ham!“

Kaffekoppen faldt ud af den stakkels Kones skjælvenle Hænder og gik i Tusinde Stykker.

„Din Fiende!“ udbød hun bestyrtet. „Din Fiende! Og han, som talte saa vakkert om dig! Jeg troede, han var en af dine bedste Venner!“

„Min Fiende, ja“, svarede Barbara. „Nu bliver jeg nødt til at forlade dig, Elsbet! Gjemme mig for ham! Jeg vil ikke se ham mere!“

„Den Djævel! — Den Skurk! — Den Erkekjeltring!“ udbød Fru Carmichael heftig. „Aa, havde jeg bare vidst det! Jeg skulde have sparket ham ud gennem Døren, skulde jeg, — han skulde kommet fortere nedover Trappen, end han var kommet op — den Usling! — Ak, min Klaffertunge, min Klaffertunge, som skulde have gjort dig saa megen Fortræd, mit stakkels Barn!“

Barbara listede sig ind i sit eget Værelse, og begyndte at gaa rastløs op og ned paa Gulvet.

Skulde Jasper Leigh da virkelig blive hendes Nemesis? Skulde han komme til at forfølge hende hele Livet igjennem og kaste en Skygge tvers over hendes Sti til det sidste? Ak, Barbara! Du aner ikke, hvor mange Gange du skal opkaste det Spørgsmaal i de kommende Dage!

OTTENDE KAPITTEL

Nøglen til Eldorado.

I en elegant Salon i Harley Street sad en Dame fordybet i en Roman, som netop var udkommen. Den lod til at være i hoi Grad fængslende og interessant.

Lady Bassett var en ældre Dame, ikke netop smuk, men af et fornemt og aristokratisk Ydre. Hendes Ansigt var blegt, Øinene var mørke, næsten sorte, og hendes fine Læber var smukt formede.

Medens hun læste, trillede Taare for Taare ned over hendes Kinder, det var klart, at Fortællingens Indhold maatte have fundet Gjenklang i hendes Sjæl.

Med et blev hun afbrudt ved at Døren aabnedes; en Tjener traadte ind og meldte:

„Lady og Frøken Severne.“

Hun reiste sig med en lidt utaalmodig Gestus, lagde Bogen ifra sig og vendte sig for at hilse paa sine Gjester.

„Kjære Lady Bassett“, sagde den ældre Dame, „vi har savnet Dem saa i det senere. Er det virkelig saa, at De har været upasselig? Vi har hørt det.“

„Ja, jeg har ikke følt mig ganske vel i de sidste Dage“, svarede Lady Bassett; „men nu er jeg all right igjen. Forresten er det nu ikke netop min Upasselighed, som har været Aarsag til min Udeblivelse fra Selskaber og Baller. Jeg har følt mig uoplagt, det er Sagen, og jeg tror nu, jeg er kommen i den Alder, da man lidt efter lidt trækker sig tilbage fra selskabelig Omgang.“

„Kjære, det kan umulig være Deres Mening, Lady Bassett“, indvendte den unge Dame smilende. „De er aldeles uundværlig, vores alles Yndling, det ved De godt.“

„Snak, Frances“, svarede Lady Bassett. „Du er virkelig altfor elskværdig; — synes ikke Damerne, her er koldt?“

„Det er frygtelig surt ude“, svarede Frances. „Vi reiste ned til Mount Severne forrige Uge og tænkte at blive der et Par Dage; men Adrian spaaede Snestorm derfor flygtede vi tilbage til Byen igjen.“

„Hvor staar til med Adrian?“ spurgte Lady Bassett. „Det er saa længe, siden jeg saa ham.“

„Tak, udmerket“, svarede Moderen. „Vi ser saamænd heller ikke stort til ham; han er saa optaget med sine parlamentariske Pligter.“

„Adrian vil snart blive en Magt i Staten“, sagde Lady Bassett smilende.

„Mener De?“ spurgte Lady Severne, idet hendes Ansigt rødmede af Stolthed og Glæde.

„Ja, og det ved I to ligesaa godt, som jeg“, fortsatte Lady Bassett, „man taler allerede om ham i visse Cirkler“

„Hvad er det for en Bog, De er ifærd med der, Lady Bassett?“ spurgte Frøken Severne og boiede sig over Bordet. „Aa, „Ergjærrighed“! Adrian talte netop om den idagmorges, husker du, Mama?“